

สมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2

Academic Competency of Teacher in Schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area 2

ปิยะรัตน์ มนูญชัย ¹⁾ และ กนกอร สมปราษฎ์ ²⁾

Piyarat Mananchai ¹⁾ and Kanok-orn Somprach ²⁾

¹⁾ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2) เปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 302 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของโรงเรียน แล้วนำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา และ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 2. การเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานรายด้านของครู สมรรถนะทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยภาพรวม พบว่า ครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี แตกต่างกับครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างชัดเจน ส่วนครูที่สังกัดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสมรรถนะทางวิชาการแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าโดยภาพรวมครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างชัดเจน 3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้ครอบคลุมชัดเจนและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู มีการปลูกฝังให้ครูยอมรับข้อจำกัดของตัวเองเพื่อรับการพัฒนาตนเองต่อไป มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและต้องมีการประเมิน สรุปผลเพื่อนำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนเพื่อสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : สมรรถนะทางวิชาการ วิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of academic competency of teacher in schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 2, 2) to compare the level of academic competency of teacher in schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 2 which accounted by teaching experience and school size, and 3) to study the guidelines for developing the academic competency of teacher in schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 2. The samples were 302 teachers under jurisdiction of the office of Loei Primary Educational Service Area 2, selected by stratified random sample based on school sizes. Then, simple random sampling was administered. The research instrument was the questionnaire with reliability of total issue = .99. Data were analyzed by using the computer program to find the mean, percentage, standard deviation, F-test and One way ANOVA.

The research findings found that : 1. The academic competency of teacher in schools under the office of Loei Primary Educational Service Area 2, was in "High" level in every aspect ranking in order from high to low as follows: 1) the assessment and evaluation, 2) the learning management, 3) the curriculum, 4) the visual aids and innovation, and 5) the classroom research. 2. The comparison of teachers' academic competency as classified by experience, found that, in overall, there were differences. Considering each aspect of teachers' work experience, there were significant differences in the academic competency in the curriculum, the assessment and evaluation, the visual aids and innovation, and the classroom research, at .05 level, except the competency in learning management. For comparison in overall, found that, in overall, there were significant differences between the teachers with their work experience between 16-20 years, and those with work experience 21 years up precisely. For teacher working in different sized schools, there were significant differences in their academic competency in every aspect at .05 level. It was also found that, in overall, there were significant differences between the teachers working in small sized school, and the teachers working in medium sized school, and the teachers working in large sized school at .05 level precisely. 3. The guidelines for developing the teachers' academic competency, were as follows: the school should specify the policies to precisely cover as well as support the development of teachers'

academic competency, and the teachers should be inculcated to accept their weak points in order to obtain self-development further by focusing on the participation by everyone to develop sense of belonging which would lead to the sustainable development further.

Keywords : Academic competency, Classroom research, Learning management

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกกระดับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

จักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(3) จัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่จะทำการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาครูตาม มาตรา 52 สรุปได้ว่า กระทรวงต้องส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และในมาตรา 53 ได้กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของ กระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของ วิชาชีพ รวมทั้ง การพัฒนาวิชาชีพครู โดยในการปฏิรูป ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีเป้าหมายที่จะพัฒนา วิชาชีพครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ มีความรู้และความสามารถในการเรื่อง ของหลักสูตรและการจัด การเรียนการสอนและการ พัฒนางานอาชีพของตนเองตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพ [1]

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ มีระบบ การพัฒนาที่เน้นสมรรถนะครูและบุคลากร (Teachers and Personnels Competency) ซึ่งเป็นความสามารถ ในการผนึกความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) แรงจูงใจ (Motivation) ทศนคติ (Attitude) และ คุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล เข้าด้วยกันแล้ว แสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ งานในบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ [2] สำหรับสมรรถนะของครูนั้น พระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ได้กำหนดให้ครูจะต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติ งานไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะ 9 ด้าน คือ ภาษาและ เทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตร การ จัด การเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผล ทางการศึกษา การบริหารจัดการห้องเรียน การวิจัย ทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทางการศึกษา และความเป็นครูโดยครูจะต้องมี สมรรถนะครบทุกด้าน จึงจะสามารถขอใบประกอบ วิชาชีพครูหรือรับ การประเมินเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะได้ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้กำหนดกรอบสมรรถนะครูไว้ 2 สมรรถนะ ด้วยกัน คือ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำ สายงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นมาตรฐานและแนวทางในการ ปฏิบัติงานของครู เจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเป้าหมายหลัก คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อดำเนิน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย ทุกระดับรวมถึงตัวบุคคล โดยเฉพาะบทบาทของครู ยุคปฏิรูปต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ แสวงหา นวัตกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

มากขึ้น [3] จะเห็นว่าครูยุคปฏิรูปการศึกษาต้อง “เป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน” จึงจำเป็นต้องมีทั้งความสามารถด้านการสอนและความสามารถด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุผลและนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพให้มีความก้าวหน้าความสามารถดังกล่าวมีความหมายรวมถึงความรู้ทักษะ พฤติกรรมที่จำเป็นต่อความสำเร็จของบุคคลในองค์กรซึ่งเรียกว่า สมรรถนะทางวิชาการ [4]

จากการศึกษาสภาพบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการบริหารงานใน ด้านต่าง ๆ โดยได้มีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้ในการพัฒนาและดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอน คือ กลยุทธ์ที่ 4 ที่เน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ โดยจัดให้มีโครงการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่จากรายงานผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62 ประจำปีการศึกษา 2555 ระดับชาติ พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 128 จากทั้งหมด 183 เขตการศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขัน [5] นั้นแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางวิชาการของนักเรียนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร จากผลการแข่งขันดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแม้การปฏิรูปการเรียนรู้ จะผ่านมามากหลายปี แต่ครูยังไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจลงสู่การปฏิบัติหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างเต็มที่ รวมถึงยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพอย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของประเทศไทย และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนาไทยเข้มแข็งต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. สมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 1,442 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการศึกษา หาค่าเฉลี่ยของประชากรของ ศิริชัย กาญจนวาสี [6] และ สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามอำเภอที่ตั้งและขนาดของ โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 302 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความเกี่ยวกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียนที่สังกัด มีลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อความเกี่ยวกับระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 59 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็นข้อความเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 5 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อความที่ต้องการทราบ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ (Standard Deviation)

4.3 การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจึงนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่า มีความแตกต่างกัน

4.4 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วแสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

จากผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นต่อระดับสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเมื่อ

เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1) ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านหลักสูตร 4) ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา และ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยข้อมูลในแต่ละด้านผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และในปัจจุบันระบบการศึกษา มีการพัฒนาองค์ความรู้ไปอย่างรวดเร็วมาก ทำให้ครูต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตาม การปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีนโยบายเชิงรุก ที่ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบอย่างเต็มศักยภาพ ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการวัดและประเมินผล การศึกษาตามสภาพจริง เพื่อให้เกิดผลการประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้สมรรถนะทาง วิชาการของครูในโรงเรียนด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แดง นิมนองค์ [7] ที่พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก มีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน นำผลการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้จัดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ และยังมีการประสาน

ความร่วมมือในการพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ครู โดยมีการส่งเสริมให้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ครูมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติงานการสอนได้เป็นอย่างดีตามสภาพจริงของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 [1] กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดย มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความ ด้งาม และ ความ รับผิดชอบต่อสังคม จึงทำให้สถานศึกษาดำเนิน การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นอย่างดี มีความรู้ ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่าง หลากหลาย สามารถจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น

ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น ได้ให้ความสำคัญ กับสื่อการเรียนรู้ จึงได้กำหนดแนวทางการศึกษาว่าให้ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดหาสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึนึกคิด อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับ สุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้สนับสนุน งบประมาณในการพัฒนาครูและบุคลากรตามแผน กลยุทธ์ โดยการจัดอบรม ประชุมชี้แจงและจัดหา เอกสารให้กับครูเพื่อใช้ในการศึกษา รวมทั้งได้วางแผน ในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความสนใจ

และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 30 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา แต่ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยมาถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการทำวิจัย และถ้าหากครูต้องเขียนรายงานการวิจัยทั้ง 5 บท จะต้องใช้เวลายาวนาน หลายคนจึงไม่สามารถเขียนรายงานการวิจัยแบบยาว ๆ ได้ เพราะครูยังต้องทำงานในภารกิจอื่น ๆ ของโรงเรียน และยังไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยมากเท่าที่ควรเพราะไม่มีการประเมินกำกับ ติดตามอย่างจริงจัง รวมถึงครูยังไม่สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกันได้ ผลการศึกษาค้นคว้านี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธัญญา สมานวงศ์ [8] ที่พบว่า การดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

จากผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา และด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด มีนโยบายชัดเจนในการพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพของครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้มีการอบรมครูทุกระดับชั้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนต่างก็ปฏิบัติตามนโยบาย ส่วนครูที่สังกัดโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ภาระงานในสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีจำนวนเท่ากัน แต่ครูผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนต่างกัน จึงส่งผลให้ครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง ต้องแบ่งเวลาไปทำงานในส่วนอื่นมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้ครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่มีเวลาในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของตนเองในด้านต่าง ๆ เท่ากับครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิฑิตพงษ์ ตรีศร [9] ที่พบว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูในสังกัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้ครอบคลุม ชัดเจน และเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู มีการปลูกฝังให้ครูยอมรับข้อจำกัดของตัวเองเพื่อรับการพัฒนารับมืออย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และต้องมีการประเมิน สรุปผล เพื่อนำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน เพื่อสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาการดำเนินงานด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูในสังกัด

ในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญมาฝึกอบรมให้กับครูอย่างจริงจัง รวมถึงสนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันอื่น เพื่อความร่วมมือกันด้านการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูในอนาคต

2. ด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจแล้วร่วมกันวางแผน ผลิตสื่อ ใช้สื่อ และนวัตกรรมการศึกษา นอกจากนี้ควรจัดให้มีการสำรวจและวิเคราะห์ การใช้สื่อและนวัตกรรมการมีความสอดคล้องกับหลักสูตรและต้องมีการส่งเสริมให้ครูมีการเผยแพร่ นวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

3. ด้านหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดทำเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอ และควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน จัดให้มีการสัมมนาการใช้หลักสูตรให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูควรมีการวางแผนพัฒนาในส่วนของการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ประชาชนชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้สร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดหาเอกสาร คู่มือ และอุปกรณ์ไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการประเมินผลการจัดการศึกษาร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสมรรถนะทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจะส่งผลให้ มีการกำหนดนโยบายหรือแผนกลยุทธ์ทางวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาการของครูด้วย

2. ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาการของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา

3. ควรมีการศึกษาศักยภาพเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. **การพัฒนาคู่มือมาตรฐานวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว. 2546.
- [2] สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. **โครงการพัฒนาสมรรถนะของครูตามระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. 2551.
- [3] พลฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์. **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2546.
- [4] ประไพ ธรรมธัช. **การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาการโดยใช้ กลยุทธ์การปรับโครงสร้างองค์กรของฟูลแลนสำหรับครูประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

- [5] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. รายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีการศึกษา 2555. เลย : กลุ่มนโยบายและแผน. 2556.
- [6] ศิริชัย กาญจนวาสี. ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 5. [ม.ป.ท.] : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550
- [7] แดง นิ่มอนงค์. (2549). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- [8] สุธัญญา สมานวงศ์. การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2552.
- [9] วิฑิตพงษ์ ตริศร. สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 2552.